

En positiv forskel...

Forskellen mellem at være selvejende og kommunal daginstitution

En positiv forskel

Selvejende daginstitutioner drives på en række områder efter samme regelsæt som de kommunale daginstitutioner. Men der er også områder, hvor der er store forskelle. Denne informationsfolder giver et overblik over de vigtigste forskelle – og undlader i denne omgang alle de områder, hvor der er ligheder.

Selvejende daginstitutioner drives af en bestyrelse, som er en selvstændig juridisk enhed. Det vil sige, at bestyrelsen er ansvarlig for institutionens økonomi og ansatte, ligesom den kan træffe endelige beslutninger på en række områder indenfor de rammer, som lovgivning mv. sætter. Vi omtaler ofte disse områder, som "de selvejende kronjuveler". Den selvejende daginstitution drives og reguleres af en driftsoverenskomst/-aftale mellem bestyrelsen og kommunalbestyrelsen. En selvejende daginstitution kan endvidere eje deres egen bygning. Bestyrelsen for den selvejende daginstitution kan forhandle drifts- og udviklingsspørgsmål med kommunen, som en aftalepart. En kommunal institution drives og reguleres af kommunen som arbejdsgiver og ejer af institutionen, og dens forældrebestyrelse har ikke en selvstændig forhandlings- og aftaleret.

I modsætning til de kommunale daginstitutioner kan de selvejende også modtage gaver, arv mv. Bestyrelsen må i så tilfælde beslutte principper for, hvorledes disse anvendes indenfor de gældende regler. Kommunale institutioner er en del af kommunen og kan ikke selvstændigt modtage gaver og arv.

Selvstændig arbejdsgiver

I selvejende daginstitutioner ligger arbejdsgiverbeføjelsen i institutionsbestyrelsen, hvor den i de kommunale ligger hos kommunalbestyrelsen. Det betyder, at det i selvejende daginstitutioner er bestyrelsen, der kan træffe endelig beslutning om en medarbejder skal ansættes, og om en medarbejder skal afskediges eller ej. Det er også bestyrelsen for den selvejende daginstitution, der bestemmer ansættelse af lederen, dog under forbehold for kommunens godkendelse.

I kommunale institutioner ligger disse beføjelser alene hos kommunens øverste ledelse. Forældrebestyrelserne i de kommunale institutioner har ikke arbejdsgiverbeføjelser, men maximalt en indstillingsret omkring ansættelser.

Selvejende daginstitutioner kan få hjælp til løsning af problemer bl.a. indenfor arbejdsgiverområdet hos deres paraplyorganisation, f.eks. Frie Børnehaver og Fritidshjem. Frie Børnehavers administration deltager gerne i møder ude i den enkelte institution – og tilbyder anderledes løsninger, f.eks. omkring forsikringsforhold.

Selvstændig pædagogisk profil og uddannelsespolitik

Selvejende daginstitutioner drives på baggrund af et særligt formål. Dette er oftest beskrevet i institutionens vedtægter. Selvejende daginstitutioner er herudover omfattet af servicelovens krav (bl.a. pædagogiske formål og pædagogisk læreplan), men har ret til at vedtage særlige pædagogiske læringstemaer. I Frie Børnehaver og Fritidshjem arbejdes der særligt med temaet "børn og miljø".

Bestyrelser for selvejende daginstitutioner kan fastsætte egne principper for kompetenceudvikling og har ansvar for gennemførelse af lederudviklingssamtaler. Man kan bl.a. vedtage sin egen uddannelsespolitik. I de kommunale institutioner vil lederen ofte skulle til udviklingssamtaler på den kommunale forvaltning, ligesom det ofte er denne, der bestemmer uddannelsespolitikken.

Selvejende daginstitutioner skal følge kommunens børnepolitik, men er ikke forpligtet på en bestemt metode.

Frie Børnehaver skaber inspiration til institutionens udvikling - og tilbyder anderledes løsninger, f.eks. gennem brug af egne psykologer og naturvejleder.

Selvstændig personalepolitik

Selvejende daginstitutioners bestyrelse kan vedtage sin egen personalepolitik og har instruktionsret overfor eget personale. Ledere og medarbejdere er ansat i den enkelte selvejende daginstitution med et særligt ansættelsesbrev, der gør, at de ikke af andre, f.eks. af en kommune, kan forflyttes til andre institutioner. Kommunen har instruktionsret overfor ledere og medarbejdere i de kommunale daginstitutioner, men ikke overfor personale og ledere i de selvejende institutioner.

Kommunens personalepolitik gælder for alle ansatte i de kommunale institutioner, men ikke automatisk for medarbejdere i selvejende daginstitutioner.

Selvejende daginstitutioner er forpligtet på at anvende de kommunale overenskomster, men er ikke forpligtet overfor alle forhåndsftaler. Bestyrelsen har i nogle kommuner retten til at indgå aftaler om ny løn, indenfor en udmeldt budgetramme. Kommunale daginstitutioner er forpligtet på at anvende både de kommunale overenskomster og forhåndsftaler.

Kommunen er bevillingsmyndighed, men er ikke arbejdsgiver og har derfor ikke instruktionsret i de selvejende daginstitutioner.

Selvstændige ytringer

Ledere og medarbejdere i selvejende institutioner kan udtale sig offentligt (under ansvar overfor bestyrelsen, driftsoverenskomsten og lovgivningen) om kommunale politikker m.v. Kommunalt ansatte ledere kan som institutionsledere ikke offentligt udtale sig frit i forhold til deres kommunale arbejdsgiver – de har en loyalitetsforpligtelse overfor kommunen.

Den selvejende leder har derimod en loyalitetsforpligtelse overfor sin bestyrelse.

Den selvejende daginstitutioners bestyrelse kan udtale sig om institutionens forhold, være høringspart og deltage i den offentlige debat om børnepolitik og forandringer på børneinstitutionsovrådet. Forældrebestyrelsen i en kommunal daginstitution vil også kunne udtale sig – de vil dog ofte blive hørt som brugere, mens de selvejende har en anden vægt, da de tillige er leverandører, og i nogle tilfælde også ejere af bygningerne. Begge bestyrelsestyper kan sende forslag og ideer til kommunen.

Størst mulig forældreindflydelse

I selvejende daginstitutioner kan forældre have del i arbejdsgiverretten og stor medindflydelse på, hvorledes denne forvaltes. I selvejende daginstitutioner har bestyrelsen et udmeldt budget, måske egne bygninger og en formue at beskytte og vedligeholde. Det giver store muligheder for at få medindflydelse på prioriteringer og hvilke forandringer, der skal finde sted. Selvejende daginstitutioner var først med at give maximal forældreindflydelse og har derfor en lang tradition for at lytte til forældrenes forslag og holdninger. Mange selvejende daginstitutioner har opbygget traditioner og aktiviteter, der inddrager hele familien og er dermed også et sted, hvor der dannes mange nye netværk. Selvejende daginstitutioner er ofte med i en paraplyorganisation, der er med til at kæmpe for de bedst mulige forhold for børn og unge. Den selvejende daginstitution er på denne måde en del af "foreningsdanmark", som sætter borgerinddragelse højt på dagsordenen.

Den selvejende driftsform er med til at sikre, at der ikke opstår et monopol på driften af børneinstitutionerne. Den selvejende daginstitutioners driftsform er et godt alternativ, der ud fra civilsamfundets tanker og ideer, skaber nye samspil med og giver kontraster til den kommunale organisation, og dennes tiltag til moderniseringer. Eksistensberettigelsen er, at man gør en forskel på baggrund af, at man har egne værdier og et særligt formål.

På omstående side har vi udarbejdet en oversigt over forskellene mellem selvejende og kommunale daginstitutioner. Lighederne er – som allerede nævnt - udeladt i denne omgang.

Oversigt over forskellene mellem selvejende og kommunale daginstitutioner

Selvejende daginstitutioner drives og reguleres af en aftale/overenskomst mellem bestyrelsen og kommunalbestyrelsen.	Kommunale institutioner drives og reguleres af kommunen som arbejdsgiver og ejer af institutionen.
Selvejende daginstitutioner er en selvstændig juridisk enhed, der også kan eje egne bygninger.	Kommunale institutioner er en del af kommunen og kan ikke eje egne bygninger.
Selvejende institutioner kan modtage gaver/ arv m.v.	Kommunale institutioner er en del af kommunen og kan ikke selvstændigt modtage gaver eller arv.
Hos selvejende daginstitutioner ligger arbejdsgiverbeføjelsen i bestyrelsen.	I kommunale daginstitutioner ligger arbejdsgiverbeføjelsen i kommunalbestyrelsen.
De selvejende bestyrelser bestemmer om en medarbejder skal afskediges eller ej.	Kommunen bestemmer om en medarbejder skal afskediges eller ej.
Selvejende institutioner kan overlade arbejdsgiverproblematikkerne til deres organisation. Det kan f.eks. være Frie Børnehaver og Fritidshjem, der gerne tager ud i institutionen og som har regnskabsførere der besøger bestyrelsen to gange årligt.	Kommunale institutioner har slet ikke arbejdsgiverbeføjelser. Den kommunale forvaltning varetages på rådhuset.
Selvejende bestyrelser ansætter lederen, kommunen godkender lederansættelsen.	Kommunen ansætter lederen, forældrebestyrelsen har udtaleret.
Selvejende institutioners bestyrelser bestemmer om en leder skal afskediges eller ej. Kommunen godkender oftest en afskedigelse.	Kommunen beslutter om en leder skal afskediges eller ej, forældrebestyrelsen kan udtale sig.
Selvejende daginstitutioner har et særligt formål og kan have egen personalepolitik.	Kommunale daginstitutioner drives af kommunen og i forhold til dennes personale- og uddannelsespolitik.
Kommunen har ikke instruktionsret overfor selvejende daginstitutioner og dens ledere.	Kommunalbestyrelsen har instruktionsret overfor kommunale institutioner og disses ledere.
Ledere og personale er ansat i institutionen og kan ikke forflyttes til andre institutioner.	Ledere og personale kan af kommunen forflyttes til andre kommunale institutioner.
Selvejende institutioner er forpligtet på anvendelse af de kommunale overenskomster, men i en del ikke på de kommunale forhåndsftaler.	Kommunale institutioner er forpligtet på anvendelse af både de kommunale overenskomster og de kommunale forhåndsftaler om løn.
Ledere i selvejende institutioner kan udtale sig offentligt under ansvar overfor bestyrelsen, driftsoverenskomsten og lovgivningen, f.eks. om kommunale politikker m v.	Kommunale ledere kan som institutionsledere ikke udtale sig frit offentligt i forhold til deres arbejdsgiver, kommunen. Kommunale ledere har en loyalitetsforpligtelse i forhold til arbejdsgiveren, kommunen.
Selvejende bestyrelser kan give deres mening til kende som brugere, leverandører og evt. som bygningsejere.	Forældrebestyrelsen i en kommunal daginstitution kan udtale sig som brugere.
Selvejende daginstitutioner har traditioner for stor forældreindflydelse og brugerinddragelse. Selvejende er ofte med i en forening, der kæmper for en bedre børne- og ungdomspolitik. Herudover kan man være medlem af lokale forældrenævn og forældrenes landsorganisation, FOLA.	Kommunale daginstitutioner har de senere år fået opbygget gode traditioner for forældreindflydelse. Kommunale institutioner kan være medlem af lokale forældrenævn og forældrenes landsorganisation, FOLA.

Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem
Klerkegade 10 B • 1308 København K.
Tlf. 3314 8890 • Fax 3332 8820
E-mail: info@frie.dk • www.frie.dk

